

[Undervisningsministeren.]

må ikke glemme, at Sverige og Norge af grunde, der vel nok er lidt svære at finde frem til, har dobbelt så mange akademikere pr. årgang, som vi har i Danmark; det kan naturligvis diskuteres, om vi er ved at løbe ind i den samme fare. Jeg tror det ikke, men Sverige har altså simpelt hen relativt dobbelt så mange som Danmark, og derfor foreligger der en anden situation i Sverige. Jeg takker for tilslutningen fra alle partier.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om udbygning af Danmarks tekniske højskole og Danmarks ingeniørakademi.

(Lovforslaget (nr. 105) findes i tillæg A. sp. 1329, fremsættelsen i tidenden sp. 2870)

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lysholt Hansen: Da det kun er godt 2 år siden, at folketinget behandlede denne sag sidst, og dengang havde en meget grundig behandling både i tinget og i udvalget, hvor man beskæftigede sig med såvel de uddannelsesmæssige som de økonomiske spørgsmål, skal jeg for mit vedkommende ikke genoptage denne diskussion, idet jeg ikke mener at kunne tilføre den noget nyt på det uddannelsesmæssige område.

Den afgørelse, der blev truffet om en rammebevilling på 500 mill. kr., indebar et decideret ønske om, at udflytningen skulle ske fuldstændigt; man måtte dog tage det forbehold, at man måske ikke kunne klare det, således at man stadig efter 1970 måtte regne med at foretage noget af undervisningen på den nuværende skole.

Det viser sig nu, da man er færdig med

planlægningen — til og med 1962 var der kun planlagt for en tredjedels vedkommende — at man ikke kan regne med at gennemføre en udflytning inden for rammen på de 500 mill. kr. inden 1970, og derfor kommer ministerens forslag nu.

Det foreliggende lovforslag om at udvide beløbsrammen med 64 mill. kr. strækkende sig yderligere over 2½ år finder jeg fornuftigt og rigtigt. Når man virkelig kan klare den fuldstændige udflytning for disse yderligere 64 mill. kr. set i relation til prisindeksen fra 1962, tror jeg, det vil være rigtigt at bevilge denne yderligere sum og på denne måde sikre sig de idealmål, man måtte have.

Forslaget indebærer efter min bedømmelse således visse fordele. Vi vil opnå betydelige besparelser derved, at en byggeplads ikke først brydes ned og derefter på ny skal reetableres. Vi vil også nå en række fordele for lærerpersonalet, for elever og for uddannelsen i det hele taget ved at tage en positiv stilling til det foreliggende lovforslag.

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger, fordi jeg mener, at en række af de problemer, som vi i øvrigt skal have belyst, får vi sikkert bedst belyst i udvalget, hvor vi naturligvis skal se den generelle plan, der danner grundlag for, at ministeren nu stiller forslag om de 564 mill. kr.

Jeg tilsiger mit partis positive medvirken.

Axel Kristensen: Det vil efter min mening ikke være muligt at give bedre oplysninger end dem, der står i planlægningsudvalgets skrivelse til undervisningsministeren, som er medtaget som bilag til lovforslaget, og hvoraf ministeren har taget visse uddrag til sine bemærkninger til lovforslaget.

Argumentationen for nu at tage stilling er, at det er lettere at lave en rigtig planlægning, når man nøjagtig ved, hvad det er, man skal arbejde med; det vil blive en billigere projektering, det vil blive et billigere byggeri, og det vil give en rigtigere løsning. Og da man for en del af beløbet på de 64 mill. kr. og de 500 mill. kr. vil få dækning ved, at den gamle læreanstalt bliver frigjort til andet offentligt formål, mener jeg, at man må anbefale denne løsning.

Vi vil ligesom den foregående taler se hen

[Axel Kristensen.]

til en udvalgsbehandling, hvor man kan drøfte enkeltheder.

Fanger: Da vi for 2 år siden vedtog lovforslaget om udbygning af Danmarks tekniske højskole og Danmarks ingeniørakademi, blev der vedtaget en begrænsning til 500 mill. kr., beregnet i 1962-kroner.

Efter at projekteringen nu er gået videre, er man kommet til det resultat, at der, for at man kan nå en hel udflytning, må ske en udvidelse af beløbsrammen til 564 mill. kr. Det kan synes mærkeligt på nuværende tidspunkt, hvor der kun er brugt 160 mill. kr. af de 500 mill. kr., at ministeren foreslår denne udvidelse, selv om den først skal bruges i 1970, men vi anerkender betydningen af at få en fuldstændig udflytning, og vi vil være interesserede deltagere i udvalgsarbejdet.

Helveg Petersen: Det foreliggende lovforslag giver ikke anledning til indgående at drøfte enkeltheder i forbindelse med den tekniske højskole. Der kunne være mange ting, man gerne ville komme ind på, men der er jo ikke i forslaget noget som helst, der peger mod ændringer med hensyn til karakteren af den uddannelse, der finder sted, den forskning, der skal finde sted; heller ikke med hensyn til antallet af studerende er der tale om ændringer.

Det, der skal tages stilling til, er, om folketinget vil fastholde, at udbygningen må holdes inden for den ramme på 500 mill. kr., der på 1962-prisgrundlaget er opstillet i den hidtidige lov, idet man benytter sig af den mulighed stadig at anvende dele af den gamle læreanstalt på Østervold, eller om man vil øge beløbsrammen med 64 mill. kr. Det er disse forhold, vi skal tage stilling til. Vil vi fastholde det hidtidige økonomiske grundlag, eller vil vi under indtryk af de argumenter, planlægningsudvalget anfører, gå over til beløbsrammen på 564 mill. kr., hvorved altså en fuldstændig udflytning

kan finde sted? Det vil medføre fordele for de studerende og for universitetet i forbindelse med den udnyttelse, man kan gøre af den gamle læreanstalt.

Jeg kan tilsige en velvillig holdning fra det radikale venstre i det udvalgsarbejde, der skal finde sted.

Morten Lange: Jeg må indledningsvis fastslå, at den ekstrabevilling, den tilføjelse til rammebevillingen, som der her er foresat lovforslag om, egentlig ikke er nogen nyhed. Vi havde en klar forestilling om, da vi i sin tid behandlede lovforslaget om de 500 mill. kr., som jo er et overordentlig komfortabelt rundt tal, at skulle man nå den udflytning, man sigtede mod, måtte der på en eller anden måde korrigeres på tallet, og korrektionen på 64 mill. kr. er et rimeligt og fornuftigt udgangspunkt. Jeg anser det for at være i høj grad realistisk og støtteværdigt.

Jeg tror heller ikke, at vi behøver nogen indgående udvalgsbehandling af lovforslaget. Jeg vil dog mene, at det vil være rigtigt, at vi i udvalget sikrer os et par enkelte oplysninger i kortfattet form. Den ene drejer sig om et spørgsmål, som naturligvis bør have det høje tings interesse. Vi har forstået, at man nu kan sikre en udflytning fra de gamle bygninger. Det kunne være interessant at se, om der også er blevet lagt en fornuftig plan for denne udflytning, så den sikrer de kommende interesser.

Endelig — og det er lidt mere væsentligt — tror jeg, at der vil være en ganske betydelig interesse for at høre, hvorledes Danmarks tekniske højskoles erfaringer med adgangs begrænsningen har været i det første par år. Vi er alle sammen bekendt med, at man har en adgangs begrænsning til højskolen, men jeg har forstået, at den udvidelse, som Lundtoftebyggeriet allerede har betydet, har ændret de satser, man nu anvender, en del. Jeg tror, det kunne være af interesse at få disse tal på bordet til belysning af det, der er i færd med at ske nu,

[Morten Lange.]

da vi prøver på at definere en ny og lidt større ramme. Men disse oplysninger er formentlig nemme at fremskaffe.

Jeg kan tilsige positiv og hurtig behandling af det foreliggende lovforslag.

Rimstad: Da man her i tinget i foråret 1963 vedtog at lade byggeriet på Lundtoftesletten nyde fremme på grundlag af en samlet bevilling på 500 mill. kr., var der vist blandt tingets medlemmer nogenlunde enighed om, at dette beløb i modsætning til de tidligere nævnte 900 mill. kr. var, hvad landet under de givne omstændigheder kunne og ville ofre på formålet.

Både ved første og anden behandling af lovforslaget om Lundtoftebyggeriet blev problemerne omkring civilingeniøruddannelsen omhyggeligt kulegravet, og man kan derfor sige, at det var efter moden overvejelse, folketinget dengang gav sit samtykke til anvendelsen af dette meget store beløb på ½ milliard kr.

Den ærede ordfører for venstre, hr. Axel Kristensen, som anbefalede lovforslaget, udtalte da, at han følte sig overbevist om, at de 500 mill. kr. størrelsemæssigt måtte kunne slå til, og da han var dybt involveret i sagen — han var både medlem af planlægningsudvalget og af byggeudvalget, og samtidig var han ordfører i sagen for sit parti — gjorde hans udsagn selvfølgelig indtryk på mange og også på os. Han tilføjede, at han naturligvis ikke kunne sige det helt nøjagtige beløb, fordi detailprojekteringen ikke var færdigudført, men man forstod alligevel, at her var en sikker overbevisning.

I dag, kun 2 år efter, kommer man og beder om en tillægsbevilling på 64 mill. kr. eller 13 pct. mere, efter at man har fuldført den omtalte detailprojektering. De forklaringer, der gives i lovforslagets bemærkninger vedrørende denne forhøjelse, er rent ud sagt ikke fyldestgørende. Der anføres nemlig i virkeligheden kun dette, at man ikke kan nøjes med den bevilgede sum. Ganske vist gives der, hvad man vel med et populært udtryk kan betegne som nogle søforklaringer om årsagerne til, at pengene ikke slår til, men det er jo årsager, som var kendt allerede i 1963, da man skønnede størrelsen af beløbet 500 mill. kr. Der blev altså dengang skønnet galt, eller også blev

detailprojekteringen ikke udført således, at den svarede til det bevillingsmæssige omfang, og begge dele er naturligvis forkastelige, så meget mere som de folk, der beskæftiger sig med denne sag både inden for og uden for tinget, selv er meget sikre, ja, næsten synes at monopolisere enhver viden om dette emne.

Vi i vort parti er af den opfattelse, at tinget bør sige nej til denne forøgelse af en bevilling, hvis fastsættelse blev foretaget med så megen omhu for kun 2 år siden. Det gælder her noget andet og mere end blot at lade fem være lige. Det gælder i meget høj grad tingets anseelse og respekten for folkestyret og dets muligheder. Denne sag blev afgjort efter en omhyggelig høring af sagkundskaben, og tinget traf sin endelige beslutning, der virkelig for en gangs skyld viste, at de folk, der taler så meget om politikernes spareangst, havde uret. Det gjorde et godt indtryk, som man nu forskertser ved alligevel at vise ængstelse for at fastholde en én gang truffen beslutning.

Til oppositionen og særlig til det konservative folkeparti vil jeg sige, at her er en lejlighed til at vise, at de mange og indtrængende ord om besparelser ikke blot er mundsvejr, som, når det kommer til stykket, kun har gyldighed i de sekunder, de bliver sagt. Jeg vil endvidere direkte henvise til de ord, den konservative finanslovsordfører, det ærede medlem hr. Thestrup, udtalte i Nysted, da han udviklede sin slagplan for spareaktionen. Han nævnte udtrykkeligt, at når man ikke forringede undervisningen eller den sociale status, ville han gå ind for standsning af nye udgiftkrævende love. Her er en lejlighed til at demonstrere, at der står en opfattelse bag ordene.

Den højtærede undervisningsminister sagde selv i sin fremsættelsestale, at uanset om man baserer sig på dette forslag med de 64 mill. kr.s ekstrabevilling, vil man dog have mulighed for på samme tidspunkt som efter den tidligere plan at kunne udvide antallet af årligt optagne studenter til det hidtidigt forudsatte antal. Jeg må derfor slå fast, at betingelsen for at spare her er til stede efter de retningslinjer, som de konservative selv har fastlagt, og man kunne i hvert fald have forventet, at den del af oppositionen var gået imod dette lovforslag. Jeg vil tilføje, at vi i den samlede opposition

[Rimstad.]

naturligvis ikke kan forvente, at den højt-ærede finansminister skal ophøre med at henvise til det ansvar for det opsvulmede statsbudget, som også oppositionen har, når den samme opposition trasker lige i hælene på socialdemokratiet, hvad angår stadig flere og stadig større udvidelser af regeringens i forvejen kæmpemæssige ekspansion af statens udgifter.

Inden for vort parti vil vi i erkendelse af rigtigheden af det, jeg her har sagt, ikke tage noget medansvar for den her foreslåede udgift, der må falde ind under betegnelsen: det, der ikke er strengt nødvendigt.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil gerne takke for tilslutning fra de partier, fra hvis side vi også ventede os en positiv og saglig holdning til dette lovforslag, og samtidig sige til det ærede medlem hr. Lysholt Hansen, at det er klart, at vi vil være meget rede til i udvalget at fremlægge både generalplanen og andre oplysninger, man måtte ønske.

Dette gælder også det ærede medlem hr. Morten Lange, der ligeledes efterlyste nogle oplysninger i udvalget.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensen vil jeg for det første gerne takke for de anerkendende ord om det materiale, der er lagt frem i planlægningsudvalgets plan, og dernæst vil jeg gerne takke for den bemærkning, som jo er centralt rigtig i denne sag, at en del af de penge, der her er tale om, kommer ind igen gennem de muligheder, vi får for at anvende den gamle læreanstalt i København, hvor der jo stadig i høj grad er brug for alt det rum, vi overhovedet kan skaffe til uddannelse.

Det ærede medlem hr. Fanger nævnte tidspunktet for fremsættelsen. Dette tidspunkt vil jeg gerne lige motivere med — hvad der til en vis grad fremgår af bemærkningerne — at det er nødvendigt adskillige år før 1970 at vide: hvad er fremtidens plan? Det er noget, vi kan komme nærmere ind på i udvalget, men det er altså grunden til, at jeg har ment det saglig rigtigt at prøve på at få truffet denne afgørelse på dette tidspunkt.

Det ærede medlem hr. Morten Lange spurgte om erfaringerne med adgangsbe-

grænsningen. Nu skal jeg ikke ved denne lejlighed — og det blev der da heller ikke lagt op til fra det ærede medlems side — lægge op til en stor teoretisk debat om adgangsbegrænsning, men jeg vil dog gerne sige, at vi må vel nok vænne os til i de kommende år at skelne imellem den lidt jernhårde adgangsbegrænsning, der kan ligge i, at der simpelt hen ikke er plads til flere dér og dér — det må rejse problemer for os — og den adgangsbegrænsning, som man jo godt kan kalde det, selv om det er et udtryk, der er mindre vel anvendt, som består i, at man simpelt hen sætter en vis tærskel i håb om, at de, der passerer denne tærskel, til gengæld kan gennemføre studiet. Når man ser på den høje gennemførelsesprocent på læreanstalten, som nogle synes ikke er høj nok, men som dog er 85, og sammenligner den med f. eks. . . (Fanger: Universitetet!). . . ja, just, som det ærede medlem hr. Fanger siger, universitetet, synes jeg nok, det kan rejse nogle problemer. Andet skal jeg ikke sige i dag, for jeg er klar over, at vi er ved at komme ud på tynd is. Det gjorde imidlertid et vist indtryk på mig, da jeg af kolleger i Nordisk Råd fik at vide, at man i Sverige optog så og så mange medicinstuderende, hvoraf 95 pct. gennemførte studiet, og i Norge så og så mange, hvoraf 100 pct. gennemførte det, medens herhjemme kun 60 pct. gennemførte. Alle vil heraf se, at der er et og andet, vi skal spekulere over.

Jeg skal nøjes med at sige dette i dag — der bliver nok lejlighed til at drøfte det nærmere i den kommende tid.

Det ærede medlem hr. Rimstad sagde, at han ikke kunne medvirke til dette lovforslags gennemførelse, og det kan jo ikke komme som nogen stor overraskelse, for det gjorde det ærede medlem og hans parti heller ikke sidst. Var det derfor den støtte, vi skulle have bygget på sidst, havde der i dag ikke været 500 mill. kr. at forøge, så havde der ingen læreanstalt været, og så ville man stadig have forsøgt at klare sig med den læreanstalt, der i sin tid gav det ærede medlem den uddannelse, der har været baggrund for hans senere virke.

Det ærede medlem kom ind på tallet 500 mill. kr. og sagde, at det i sin tid var fremsat som det nøjagtige beløb, og at der nu er tale om en tillægsbevilling. Det er

[Undervisningsministeren.]

ikke rigtigt. Der står udtrykkeligt i den betænkning, som det ærede medlem dog formentlig har sat sig ind i, inden det ærede medlem besluttede sig til at undlade at stemme — og jeg går ud fra, at også de medlemmer, der stemte imod, havde sat sig ind i den — at de 500 mill. kr. var sat som en politisk-økonomisk vurdering, og den mulighed måtte stå åben, at man ikke kunne få det hele flyttet ud. I det forslag, der nu foreligger, siges det såvel fra planlægningsudvalgets som fra min side, at det er muligt at afbryde ved de 500 mill. kr., men det giver altså en så vældig meget dårligere løsning, og derfor er det, vi nu skal drøfte i udvalget — og jeg er taknemlig for, at man har vist sig åben heroverfor — om det ikke vil give en så meget bedre løsning at få en samlet udflytning. Det er det, det drejer sig om, og det fremgår meget klart af betænkningen sidst og også af fremsættelsen denne gang.

Jeg takker som sagt for de faldne udtalelser, og jeg er meget parat til i udvalget at være med til at kulegrave sagen nærmere, sådan som det bør ske.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lysholt Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

(Lovforslaget (nr. 118) findes i tillæg A. sp. 1467, fremsættelsen i tidenden sp. 3084).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

(Lovforslaget (nr. 119) findes i tillæg A. sp. 1475, fremsættelsen i tidenden sp. 3084).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Dupont: De foreliggende forslag til ændringer i skoletilsynsloven og loven om lærerlønninger må ses i sammenhæng med den omlægning, der i undervisningsministeriet påbegyndtes i 1963, hvorved de administrative opgaver blev delt mellem departementet og de nyoprettede undervisningsdirektorater.

De to lovforslag tilsigter en decentralisering af en del af de administrative beføjelser og har som sådanne udelukkende at gøre med forretningsgangen mellem ministeriet og de lokale kommunale myndigheder.

Da tilsynsloven i øvrigt blev vedtaget i 1962, vil der ikke være anledning til at foretage revision af andre bestemmelser, før den har vist sin funktionsdygtighed ved de nye kommunalvalg i 1966.

Det er altså en meget lille revision af de to love, der her er tale om, men der er grund til alligevel at give den højtærede undervisningsminister en kompliment for fremsættelsen af forslagene, da de meget vel kan betyde signalet til endnu større reformer. Når folketinget og ministerierne begår en eller anden større eller mindre fejl-disposition, skrives det som regel ud i landets presse, radio og TV som det helt store. Vel gås der ikke her ind på noget aktuelt emne, men det skal understreges, at de to lovforslag lægger grunden til en omlægning, en rationalisering og decentralisering i administrationen af en række skoleforhold, som betyder en lettelse i administrationen, hvorfor der er grund til her at kippe med flaget.

Lovforslagene betyder, som det fremgår af den højtærede undervisningsministers fremsættelsestale, at direktoratet årligt spares for ekspeditionen af 1.600 helbredssager, 2.000 lønningssager og 300 sager vedrørende spørgsmål om at træde uden for nummer. Hvad der spares i administration i direkto-